

DAGA
GOWVA-
RÁIDDUIDAT
OAHPAHEADDJIBAGADUS

SERIER I **UNDERVISNINGEN** **.SE**

EGMONT
Publishing

ÁLGGAHUS

Govvaráiddut sáhttet leahkit iešguđetlágán áššit.
Muhtumiidda lea suohtas oassi aviissas.
Muhtumiidda lea govvaráidolohkan eallindáhpi.

Govvaráiddut sáhttet leat jierbmát, fidnát, somát, gelddolaččat, issorasat, ipmašat, románttalaččat, hearvát, njuorraseaddji, guoimmuheaddji, hui heajut dehe dušše hui buorit.

Govvaráiddut sáhttet maid leahkit pedagogalaš veahkkeneavvut. Leat dievva mánát geat leat oahppan lohkat govvaráiddu vehkiin (nugo mon ieš).

Dál lean ieš ráhkadan govvaráidduid ja dán bagadusas lean čohkken moadde hárjehusa ja bihtá maid ieš anán go finan skuvllain. Muhtin bihtát leat leamaš mielde badjel logi jagi, earát leat ođđaseabbo. Sisdoallolisttus oainnát gos gávnnat bagadusa bihtáid.

Oasit dokumeanttas leat hábmejuvvon nu ahte sáhttá mánget daid ohppiide.
Bagadusas leat maid muhtin ruktá- ja siidomáallet mat gullet dihto bihtáide. Okta dain vuosttas áššiin maid ohppen bargobádjejođiheadjain lei namalassii ahte seastá olu áiggi jus leat válmmas máallet oahppodiimmu ovdal, nu ahte oahppit eai dárbbas sárgut iežas ruvttáid.
Muhto dan gal lehpēt vissát ieža árvidan.

Buorre lihkku!

Dearv.

Jimmy Wallin

Guvvieraajroe-skaepiedæjja, illustratööre jih manusetjaelije guvvieraajrojde nov goh Bamse jih 91:an.

Govvaráiddut oahpahasas jođihuvvo Egmont Publishing AB:s.
BJ Egmont Publishing Ruotta: Per Kjellander
Prošeaktajođiheadjji: Jonas Lidheimer
Teaksta ja layout: Jimmy Wallin (2015)
Oktavuohta: serieskolan@egmont.se

SISVEGE

1. Mat leat govvaráiddut?

Álggahanhistorjjá

siid 5

Lohkanortnet

siid 6

Dábálaš govvaráidu-oasit (japmanbulljarasat, symbolat ja čuozašjienat)

siid 7-10

Ná dahká govvaráiddu (Bamse)

siid 11

2. Tevdne! Tevdne! Tevdne!

Sárgut

siid 13

Tevdne álkes ámadaju

-BIHTTÁ-

siid 14-15

Láhtta, muohtogeahčastat ja gorutgiella

-BIHTTÁ-

siid 16-17

Sárggus, tušša, ivdnen

siid 18

3. Got muitala muitalusa

Bájuheaddji govvaráiddut ja siidostruktuurrat

-BIHTTÁ-

siid 20-21

Ovdamearka govvaráiddut: Titanic ja Harry Potter

siid 22-23

Siidomálla njeallje ruvttá

siid 24

Strip-ráiddut

siid 25

4. Daga govvaráidofiguorra

Lihkustuvvan persovnnalašvuohta

-BIHTTÁ-

siid 27

Figurhábmen

-BIHTTÁ-

siid 28-31

Geometralaš hámit

-BIHTTÁ-

siid 32-33

Sárgut Bamse

siid 34-35

Gávna vuojažat

-BIHTTÁ-

siid 36-38

5. Daga govvaráidduidat

Beasa mátkái

-BIHTTÁ-

siid 40

Siidomálla: Gomuvuođaláivi seaivvui ja Geidojuvvon skuvlaveasku

siid 41-42

Bamseráidon

-BIHTTÁ-

siid 43-44

Govvaráidu ja collage

-BIHTTÁ-

siid 45-46

6. Siidomálla

siid 48-50

MAT LEAT GOVVA- RÁIDDUT?

ÁLGGAHANHISTORJJÁ

Go dahká govvaráiddu de muitala govaiguin. Mánja gova manjalaga ráhkadit ovttas muitalusa. Dat gohčoduvvo sekveanssalaš muitaleapmin. Govvaráiddu ii dárbbáš Leahkit teaksta muhto govat fertejit Leahkit, dat leat govvaráiddu muitaleami vuodđogeadgi.

Leat ruossalaš oainnut das goas govvaráiddu ilbme vuosttažin. Muhtin govvaráidohistorihkkárat oaivvildit ahte govvaráiddu bohte 1800-logu loahppageažis go Richard F Outcaults The Yellow Kid ilm-mai vuosttas gearddi Amerihká aviissas New York World. Muhtimat oaivvildit ahte govvaráiddu leat boarrásit go nu. Mánja girjji leat čállun das nu ahte jus lea sáhkki de gal hede gávdná lasi dieđuid.

Vaikko eat dieđe juste man boarrásat govvaráiddu leat, de mii diehtit ahte muitaleapmi govaiguin lea boares dáidda mii gávdno miehtá máilmmi gaitlágán kultuvrrain.

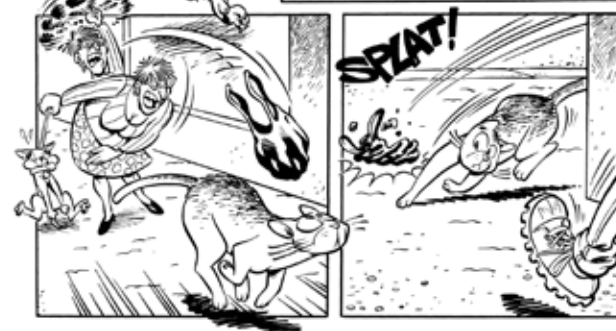
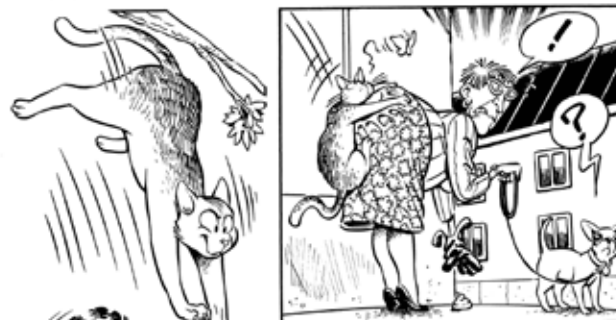

Bayeux-seidnebábir lea mánngaid mielas okta dain boarráseamos govvaráidduin. Dat 70 mehtera guhkkosaš gaskaáiggi váđas muitala Hastings-soađi birra go normanddalaččat vuol-lástedje Englándda 1066:s. Dasa leat dahkan sihke teavsttaid ja govaid, das leat maid oasit mat sulas-tahttet dálá japmanbulljarasaid.

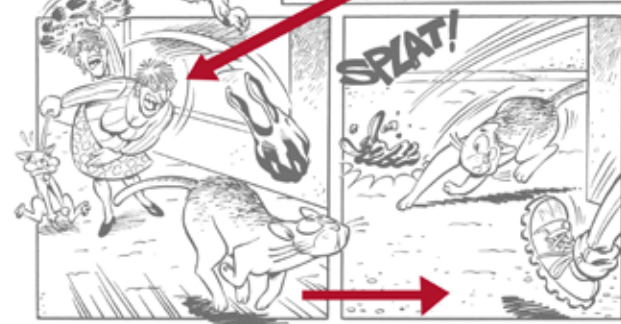
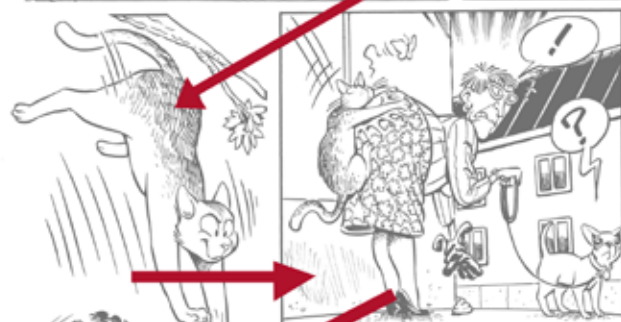
Olbmot leat govaiguin muitalan ovdal álge čállit. Boarráseamos govat maid leat gávdnan leat sullii 19 000 jagi boarrásat. Boarráseamos čállingiella lea sullii 5 200 jagi boaris.

LOHKANORTNET

Beroškeahttá makkár govvaráidduid dahká ferte diehtit got dat doaibmá ovdal ieš álgá daid buvttadit. Okta dain vuđoleamos áššiin lea geahččat ahte lohkanortnet šaddá njuolga. Lohkki ii galgga dárbbasit árvidit man ortnegis ruvttáid galgá lohkat.

Go mii lohkat govvaráiddu, de lohkat gurut ruvttás olgeš ruktái, nugo govva vuoseha. Iežá báikkiin máilmmis nugo Ásias ja Arábariikkain lea iežá lohkanortnet.

Danin muhtin manga-girjiit nugo "Dragonball" álget "vearru geažis".

Govva: Alan Kamienarczyk

JAPMAN- BULLJARASAT

Go ráidofiguvrrat ságastit gaskkaneaset de dahket dan japmanbulljarasaid vehkiin. Japmanbulljarasat leat oaidnemeahttumat ráidofiguvrraide ja leat das nu ahte lohkki ovttatmanu oaidná gii dadjá maid.

Lea dehálaš jurddašit man ortnegis bulljarasaid lohká, dajahus man lohká ovddimustá ferte Leahkit biddjon nu ahte dan lohka vuosttamustá. Bulljarasa njuolla galgá cuoigut dan njálbmái mii japmá.

SAVKALANBULLJARAS

Savkalanbulljarasa atná go soamis japmá hui vuollegaš jienain. Dat sulastahttá dábálaš japmanbulljarasa muhto ravddat eai leat ollásit devdojuvvon.

HUIKINBULLJARAS

Go soamis ságasta hui jitnosit dehe suhttá sáhttá fal vuosehit dan bulljarasa hámis. Biikkat bulljarasas mitalit ahte jietna lea alibu go dábálaččat.

JURDDABULLJARAS

Go jurddabulljarasa atná de lohkkit oidnet maid ráidofiguvra jurddaša. Iežá ráidofiguvrrat eai dieđe mii čuožžu das. Jurddabulljarasa sáhttá maid mitalit maid soamis niegada oadidettiin.

Boahnte siiddus oainnát ovdamearkkaid iešguđetlágán erenoamáš-bulljarasain. Earret dát de gávdnojit maid olu iežálágán bulljarasat. Kreatiivvaš tevdnejeaddjit lávejit jođánit hutkkastit ođđa bulljarasaid jus dakkárii orru dárbu.

JAPMANBULLJARASAT
SÁHTTET LEAHKIT
MÁNGGALÁGÁNAT.

MUHTIMAT LEAT
JORBASAT,
EARÁIN LEAT FAS
ČIEGAT.

SAVKALAN-
BULLJARAS

HUIKIN-
BULLJARAS

JURDDA-
BULLJARAS

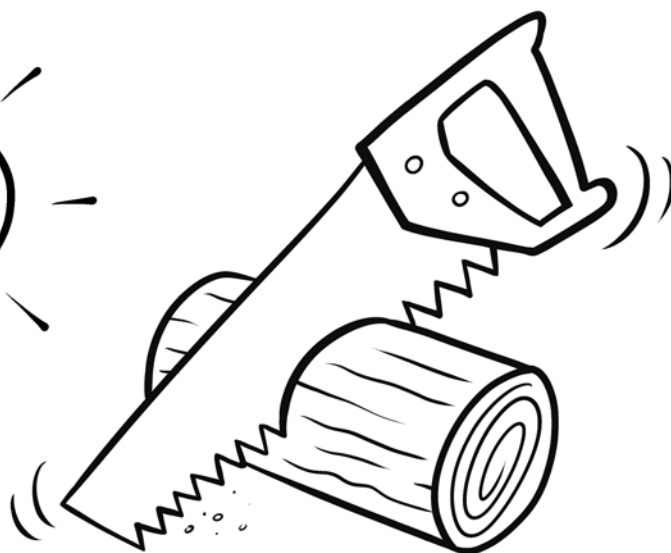
SYMBOLAT

Govváráidomáilmmis leat dievva symbolat mat leat ilbman áiggi mielde. Symbolaid atnet go vuosehit dovd-
duid čielgaseabbo ja seammás guoimmuhit lohkkiid. Olu dain symbolain leat boarrásat ja leat oahppásat
miehtá máilmmi. Jus govváráidofiguvrra oaivvi badjel fáhkka ilbmá čuovgi áhcagastinlám pá de diehtit ahte
son lea ožžon buori idea, ii ge leat geidojuvvon áhcagastinlám pá mii fáhkka boah tá girddi.

Dán siiddus oainnát moadde dábálaš symbola-ovdamearkka.
Sáhtát sihkkarit fuobmát eambo.

Idea

Skuhrramat

Ráhkisvuoha

Olu fasttes sánit!

POFF! ZII-IIING! ZAPP! BOOM! POFF!

ONOMATOPOEAHTALAŠ ČUOZAHUSJENAT

Govvaráidduin atnet maid jietnasániid mat vuosehit makkár jietna muhtin dinggain lea. Go čállá jietnadallama ráidui (omd. garra bávkkanas) de geahččala áđahallat jiena teavstta hámis, dan gohčodit fidnát sániin onomatopoesiijan.

Jietnasániid hápmi oazžu maid sulastahttit jietnadaniešvuoda. Garra metállalaš jietnadallan govviduvvo buoremusat bustávaiguin main leat garra ravddat. Dipmásit jietna sárgojuvvo dipmásit hámiin. Okta dain dábálemos ovdamearkkain onomatopoehtalaš illustrašuvnnain lea dovddus ZZZ mat symboliserejit skuhrama.

Eai leat visot govvaráiddut mat atnet dákkáraš čuozašusjienaid, muhto supersárgár-govvaráidduin nugo Spider-man ja X-men dat leat hui dábálaččat.

NÁ DAHKKO BAMSE-RÁIDU JAHKI IDEAS VÁLMMAS BLÁÐÐÁI

REDAKSUVNNAS LOHKET JA MANNET ČAÐA VISOT
GIEHTAČÁLLOSIID.

MUHTUMIN DAHKET
RIEVDADUSAIÐ.

JA DE LEA TEVDNEJEADDJI
VUORRU.

TEVDNEJEADDJI SÁRGU
ÁLGGUS SÁRGGASTUSA

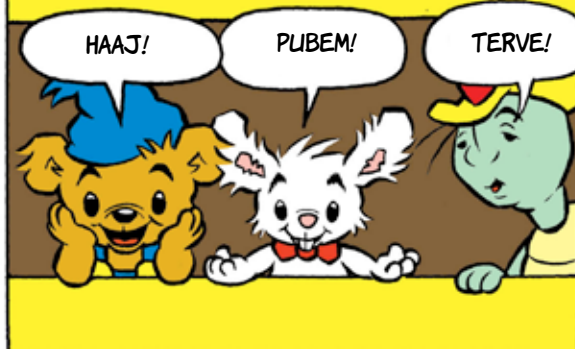
JUS TEVDNEJEADDJI LEA
DUHTIVAŠ SÁRGGASTUSAIN
DE SON
BUORIDA DAN.

DE SON DEAVDÁ
LIÁNTTA TUŠŠAIN.

JAPMANBULLJARASAIÐ TEKSTEJIT.

DAT DAHKKO GIEÐAIN DEHE DIHTORIIN. BAMSE ILBMÁ MÁNGGA
GILLII. GOVVARÁIDU IVDNEJUOVO DIHTORIS. VISOT FIGUVRAT
JA BIRRASAT OZZOT NJUOLGA IVNNIID.

MUITALAN: DAN ANDRÉASSON, JAN MAGNUSSON, THOMAS HOLM JA ALICIJA JAWORSKI.
TEVDNEN: THOMAS HOLM JA ALICIJA JAWORSKI. TUŠŠEN: ANN HÄRDFELDT

TEVDNE!
TEVDNE!
TEVDNE!

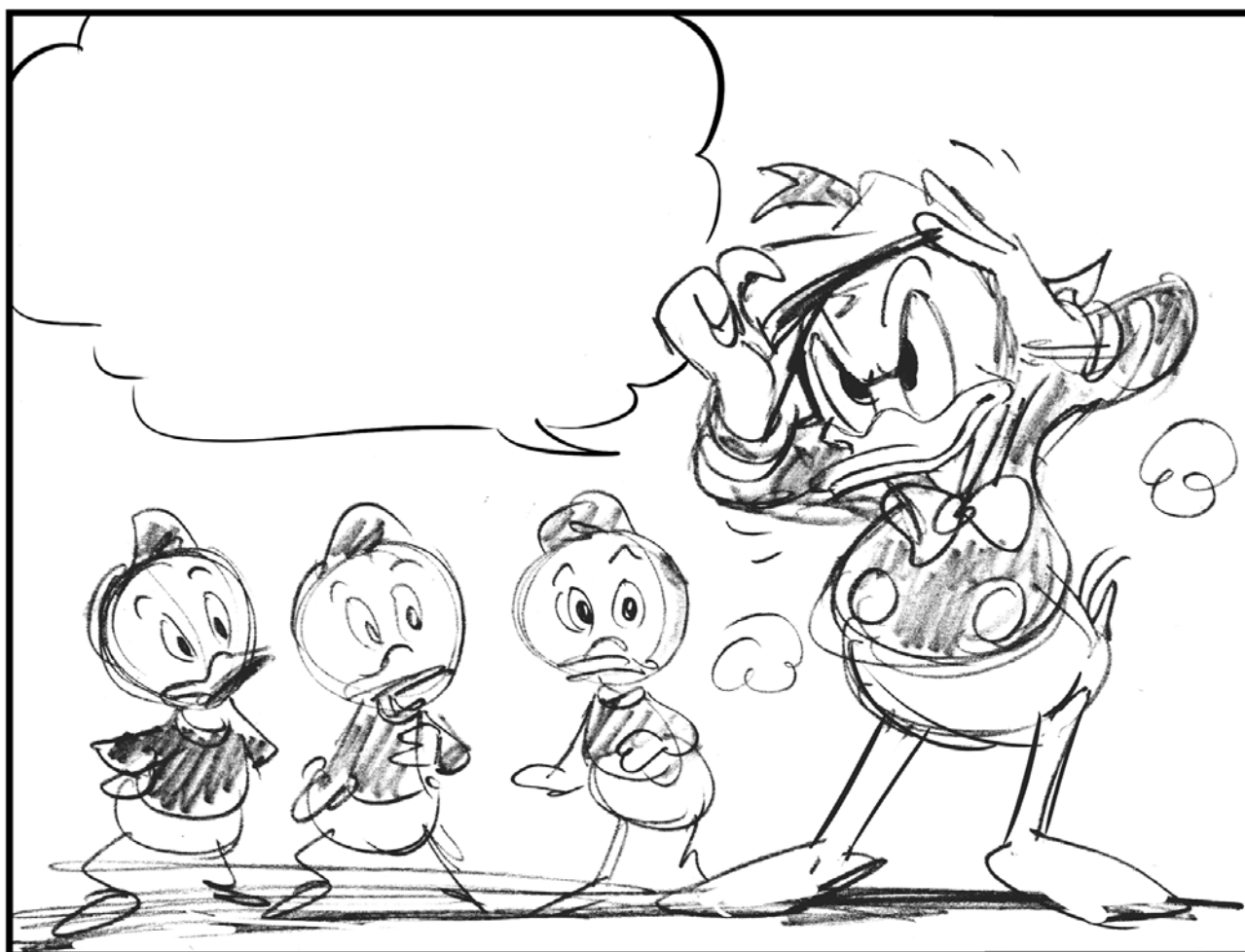
SÁRGUT

Mátkkis ideas válmmas govvaráidui leat mánga lávkki. Mii geahččat daid lagabut dán oahpaheaddjibagadusa iešguđetlágán osiin.

Tevdnenbarggu vuosttas lávki lea sárgut, namalassii tevdnet geahppasit. Go sárgu de sáhttá geahččaladdat iešguđetlágán čovdosiid gávnahan dihte buoremus vejolašvuodaid ovdal álgá dahkat válmmas tevdnemiid.

Olu ráidotevdnejeaddjit gevtet de manjil čuovgabeavddi vai sáhttet joatkit sárgut ođđa báhpariidda dehe geahččalit sirdit osiid govain. Čuovgabeavddis lea láseskearru mas lea lámpá vuolde nu ahte oaidná báhpara čađa go dan lebbe beavdá. Jus ii leat čuovgabeavdi de sáhttá geavtit OH-projektora (muhto dat báhkkana oba johtilit) dehe bija báhpara láse vuoste.

Lea maid buorre hárjehallat sárgut daid figuvrraid maid áigu atnit iežas govvaráiddus vai dovdá daid bures. Go tevdnejeaddji lea oahpástuvvan iežas figuvrraid hámiide de figuvrrat bissot seammalágánin ruvttás ruktái, siiddus siidui.

© Disney
Guvvia: Arild Midthun

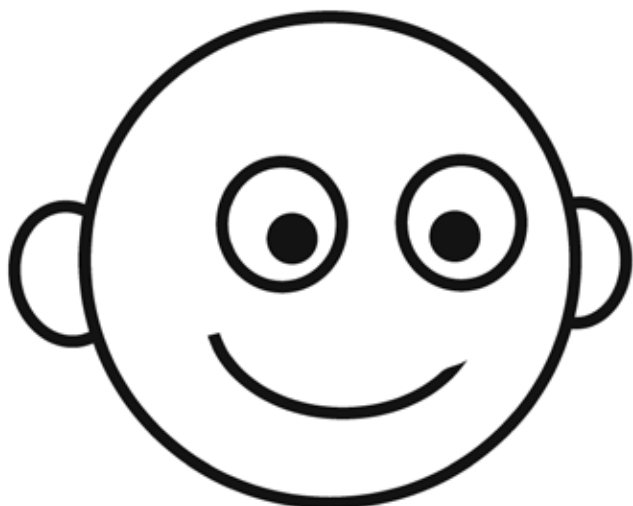
TEVDNET ÁLKES ÁMADAJU

Leat seamma olu vuogit tevdnet dego leat tevdnejeaddjit. Dát hárjehus lea sidjiide geat dárbbášit veahá veahki beassat mátkái dehe beare háliidit geahččalit ođđa vuogi tevdnet.

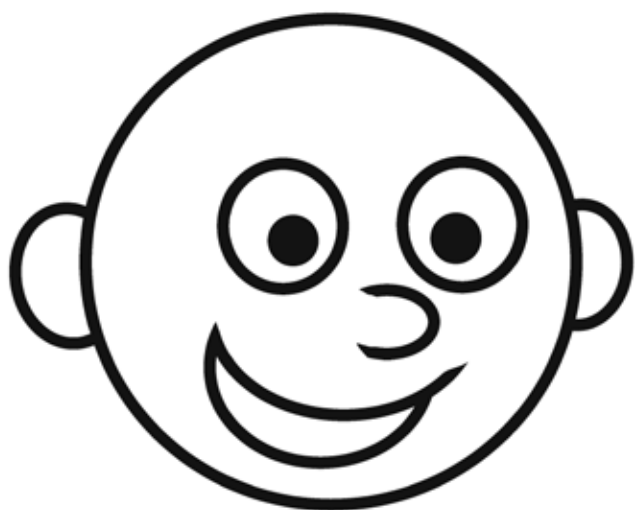

Jorbadas.
Guokte dielkku.
Sáhcu.

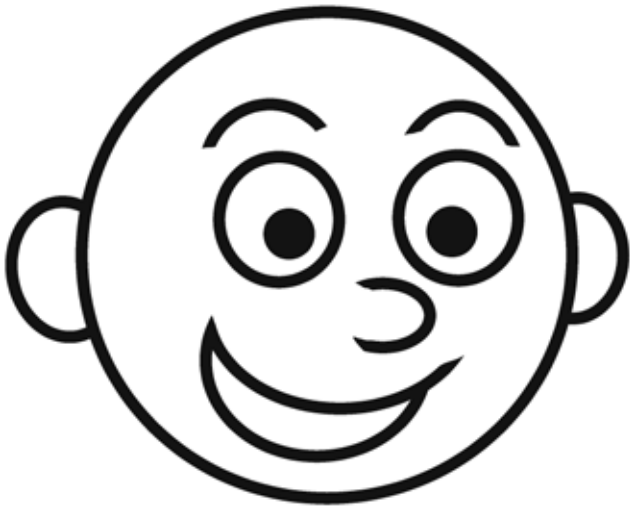
Ii dárbbáš nu olu eanet vai oaidná ahte lea govva ámadajus. Mii ipmirdit dakkaviđe ahte lea ámadadju, vaikko ii leat agiinisge gávdnon oktage geas lea dákkár hápmi.

Jus dákkár ámadaju sáhtta tevdnet de lea álkit mannat viidasit ja dahkat dan eanet ealusin ja persovnnalažžan. Ii dárbbáš leahkit nu váttis, juo moadde liige jorbadasa ja beallejorbadasa manjil orru figuvra eanet ealli.

Mađi eanet detáljaid lasihit, dađi eanet persovnnalašvuoda figuvra oažžu ja ealáska. Dál ii leat šat beare dábálaš váivves sáhcufiguvra dehe "smiley", muhto mii eat leat vel geargan.

Gulbmeguolggat leat hirbmat ávkkálaččat go vuosehit dovdduid (boahhte siiddus lea eanet daid birra).

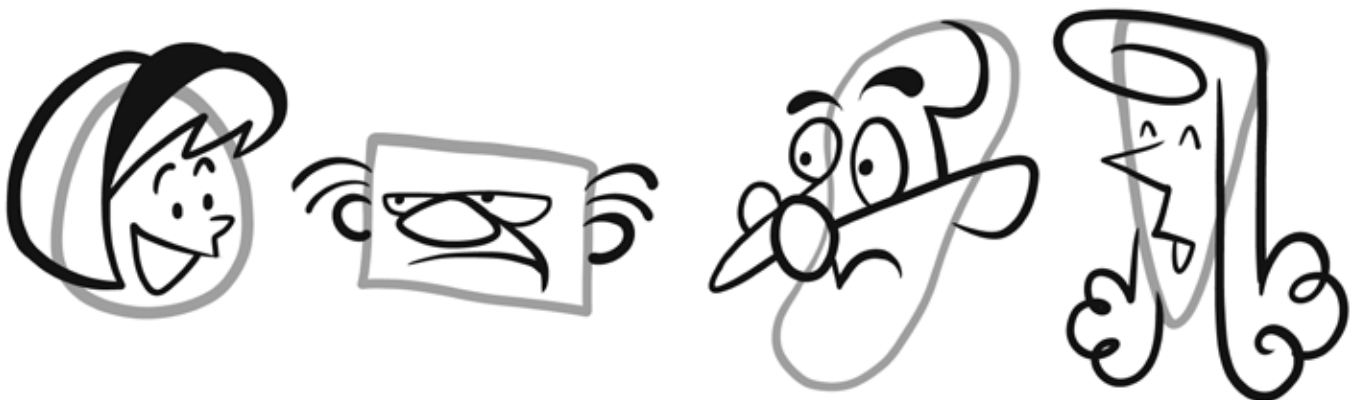

Go visot dehálaš oasis leat sajis ámadajus de sáhttá geahččaladdat vuoktamálliid ja ámadaju detálgaid. Čirpmagasat, čalbmeláset dehe juoga iežá mii dahká min figuvrraid miellagiddevažžan.

Dát figuvra šattai čáhppesvuovttat bárdni geas leat čirpmagasat, muhto du figuvra gal ii dárbbáš ná šaddat.

BIHTTÁ:

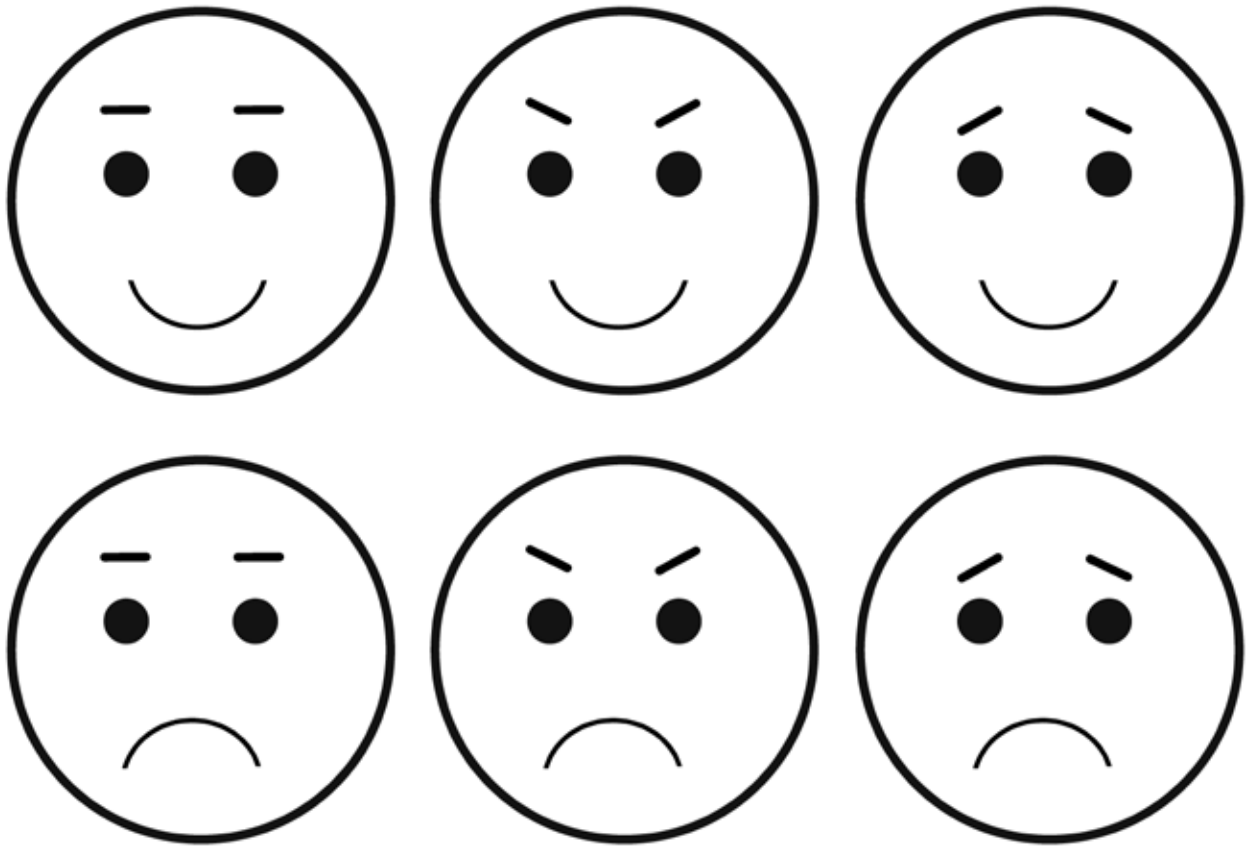
Geahččal sárgut ámadajuid main lea jorbadas dehe iežá geometralaš hápmi vuodđun. Rievddat saji čalmmiin, vuovttain ja muohtohámiin nu ahte juohke ođđa figuvra lea oalát iežálágán go ovddit.

LÁHTTA & MUOHTOGEAHČASTAT

Vai lohkkat galge beroštit min figuvrrain lea dehálaš ahte mii ipmirdit got ráidofiguvrrat vedjet. Earret čalmmit jag njálbmi de leat gulbmeguolggat min ávkkáleamos reaidut.

Geahččalehket got gulbmeguolggaid sadji ja hábmen muhttet olles muohtogeahčastaga dain álkes figuvrrain nai.

BIHTTÁ:

Sárggu moadde muođu báhpárii, eai dárbbas leahkit seammalágánat go muođut dán siiddus.

Muhte gulbmeguolggaid ja nu ládje geahččal addit sidjiide iešguđetlágán muohtogeahčastagaid ja dovdduid.

GORUTGIELLA

Li leat beare ámadadju mii iktá got mii veadjit, gorutgiella vuoseha maid olu ja muitala olu das got olmmoš veadjá. Gorutgiella speadjalastá siskkimus dovdduid. Ilolaš olmmoš njulge čielggi ja lihkká movttegis lávkkiiguin muhto soames gii lea váiban dehe lea váivvis vázzá guoggut ja gieđat heangájit. Go bargá tevdnejuvvon figuvraiguin de dávjá deattuha gorutgiela vai šaddá vel čielgaseabbo.

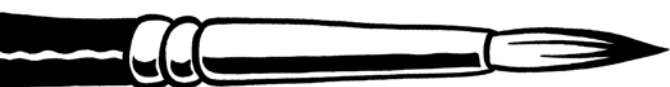

SÁRGGASTUS, TUŠŠA & IVDNEN

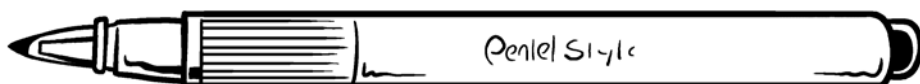
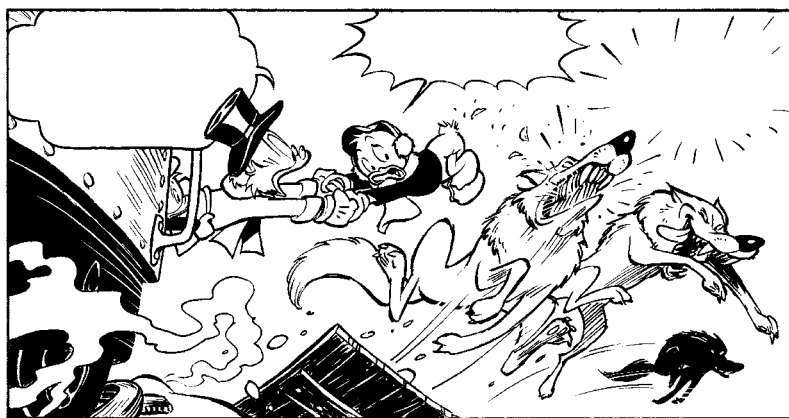
Sárgojuvvon ráidu manná mánga lávkki čađa ovdal sáhtát lohkat dan aviissas. Vuosttas mii hábmejuvvo lea giehtačálus, muhto go dan lea oalle váttis vuosehit govain de geahččat Norgga meaštirtevdnejeaddji Arild Midthuna sárgosiid go son lea bargan Vulle Vuojáš & C:o govvaráidduin.

Tevdnejeaddji dahká álggos roaves sárgosa olles ráiddus (dále lea ruktá-ovdamearka). Japmanbulljarasat tevdnejuvojit nu ahte oaidná man stuora saji teaksta váldá. Dát vuosttas sárgosat eai láve leahkit ipmirdahtti iežáide go tevdnejeaddjái.

Go liántasárggástus lea válmmas dat tuššejuvvo. Dat mearkkaša ahte sázut devdojuvvojit čáhppes tuššain vai govat šaddet čielgaseabbo go prentejuvvojit. Leat dievva reaiddu maiguin sáhttá tuššet. Klassihkalaš reaiddut leat pensel ja stállesággi muhto dán áiggi barget olu tevdnejeaddjit digitála veahkkeneavvuin dehe atnet buriid tuššapeannaid.

Go tevdnen ja tuššen lea válmmas de lea áigi ivdnet ja tekstet. Aviissaide nugo Vulle Vuojáš & C:o dat dahkko digitálalaččat.

© Disney
Govva: Arild Midthun

MUITALIT MUITALUSA

BÁJUHEADDJI GOVVARÁIDDUT

Buorre giehtačálus lea álot deháleabbo go tevdnemiid hápmi.

Jus ii leat buorre mitalus man mitalit de ii šatta buorre govvaráidu, vaikko man fiidnát dál tevdnelii. Sáhtta veardidit heajos filmmain. Dakkára leat eatnasat oaidnán soamesiin. Diekkár filbma mii lei heittot vaikko lei čeahpes bagadeaddji, buorit neavttárat, erenoamáš filbmaeffektat ja čaffadis musihkka.

Jus mitalus ii leat buorre de diein ii leat mearkkašupmi.

Jus ii leat buorre giehtačálus de lea beare bajildus iige sisdoallu, dakkáriid gal geahččit fuomášit (ja nu maid lohkket). Muhtumin lea váttis fuobmát buori giehtačállosa. Sáhtta ádjánit ovdal dat erenoamáš buorit ideat bohtet.

Ruota ráidodahkki Henrik Lange lea fuobmán buori vuogi man galgat geahččat lagabut.

Su bivnnuhis "Hohposgirjijn" Henrik Lange dulko oahpes mitalusaid oanehis govvaráidduin. Vuoddu lea álot seammalágán, njeallje ovtasturrosaš ruvttá ja vuosttas ruvttás lea tihttel. Dain njeallje ruvttás son sáhtta bájuhit vaikko makkár mitalusa. Boađus lea šaddan hirkmat bivnnuhin ja girjjit leat almmuhuvvon mángga gillii.

BIHTTÁ:

Ráidohámis bájuhit oahpes mitalusa. Henrik Lange hohposráiddut leat dávjá mitalusat girjjálašvuodas muhto mitalusa gal sáhtta viežžat filbmamáilmis, girjjálašvuodas, teáhteris dehe soames historjjálaš dáhpáhusas. Deháleamos lea ahte oahppit dovdet mitalusa nu bures ahte sáhttet bájuhit dan iežáide.

Vai lihkostuvvet dainna de fertejit oahppit jurdilit. Sii fertejit gávdnat mitalusa guovddáš osiid. GEAN dehe GEAID birra dat lea? MII geavvá ja MANIN? Mii gáibiduvvo vai lohkket ipmirdit mii dáhpáhuvá?

Ráddjejuvvon sadjái eai čága visot vuoddomitalusa de-táljat bienastat bitnii. De ferte váldit eret osiid mat leat dárbašmeahttumat mitalussii. Dát hárbes lea buorre oahpisteapmi mitalanstruktuvrii ja sáhtta maid leahkit buorre vuohki boktit hutkáivuoda sis gain eai oru leahkime ideat.

Jus soapmásis goitge lea váttis beassat álgui de sáhtta sin veahkehit jearaldagaiguin, nugo man filmma sii leat geahččan manimus, dehe makkár tv-programma čuvvot. Hás luohkká lea lohkan seamma girjii joavkkus dehe soames lea dan lohkan jitnosit? Leatgo geahččan soames teáhterbihtta easka ládje?

Bájuheaddji ráidduid sáhtta geavtit girjeárvoštallamis, SO-ovdánbuktimiin jnv.

Moadde Henrik Lange Hohposgirjjiin. Kartago Förlag almmuhan.

Star Wars dulkojuvvon Elias Schluteris, Malmö kulturskuvlla oahppi.

SIIDOSTRUKTUVRA

Dán bihttái adno ruktámalle mii lea dahkkon Henrik Lange ráidduid manjis ja lea mielddusin.

Go vuosttas ruktái čállá tihttela ja dahkkiid nama de báhcet golbma ruvttá maiguin muitalit muitalusa. Vai dat lihkostuvvá de ferte gávdat muitalusa vuoddočuoggáid: álggu, gaska ja loahpa.

Go sadji lea nu ráddjejuvvon lea buorre čállit muitalanteavstta. Henrik Lange ii čále agiinisge japmanbulljarasaid iežas hohposráidui muhto jus oahppit háliidit dan dahkat dat lea áibbas ortnegis.

TIHTTEL

VUODDOBUKTAGA JA OAHPPI NAMMA

ÁLGU

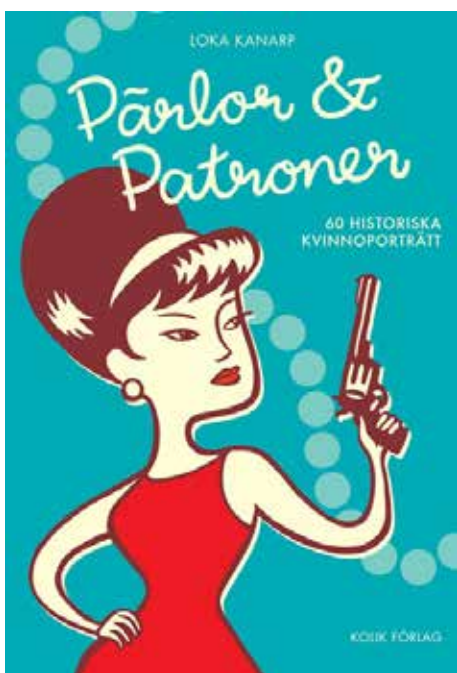
DÁS OVDANBUKTO-
JUVVOT MUITALUSA
DEHÁLEAMOS OLB MOT.
SIN MIHTUID,
NIEGUID, DEHE DILI
LEA MAID BUORRE
VUOSEHIT DÁS.

GASKA

DÁS DÁHPÁHUVVÁ
DÁVJÁ JUOGA
VUORDEMEAHTTUN
MII BIDJÁ MUITALUSA
OĐĐA GUVLUI. SOAITÁ
LEAHKIT BAHÁDAHKKI
GII DAHKÁ JUOGA,
LIHKOHISVUOHTA
DEHE LIIKOSTEAPMI.

LOAHPPA

VISOT ČADNO OKTII.
MII OAŽŽUT
DIEHTIT GOT
OATIVEOLBUIDE
MANNÁ, JUS
BAHÁDAHKKI OAŽŽU
RÁNGGÁŠTUSA DEHE
JUS SOAMES GÁVDNÁ
ČIHKKON ÁRTNA.

Loka Kanarp lea atnán sullasaš konseptta girjjistis Pärlor och Patroner gos ovdanbuktá mánga historjjálaš nissonportreahta. Almmuhan: Kolik Förlag

Lea buorre vuosehit ohppiide ovdamearkkaid maid dovdet ovdal álggahit bihttá. Ráiddut čuovvovaš siidduin ii leat Henrik Lange tevdnen muhto leat dahkkon skuvllain gos oahppit leat bájuhan muitalusa masa govvaráidopedagoga Jimmy Wallin lea bidjan goid.

J.K ROWLINGA

Harry Potter

OLLES MUITALUS

HARRY POTTERIS II LEAN BUORRE DILLI. SON LEI OARBBIŠ JA SU GÁFADIS BIEBMOBEARAŠ DIKTE SU ORRUT GÁBES.

OVTTA BEAIVVI DAT ÁLGGII ERENOAMÁŠ GEIDONSKUVLII JA OACČUI DIEVVA OĐĐA OLBMÁID (JA MOADDE VAŠÁLAČČA).

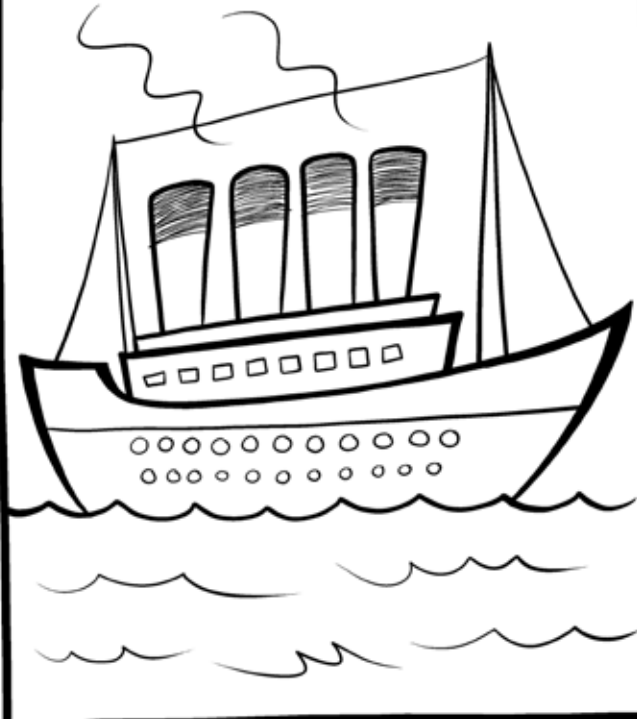

MÁNGA SKUVLAJAGI MANNIL DE HARRY POTTER VUOITÁ BAHÁS VOLDEMORTE VUOSTE GII LEA GODDÁN SU VÁNHEMIID.

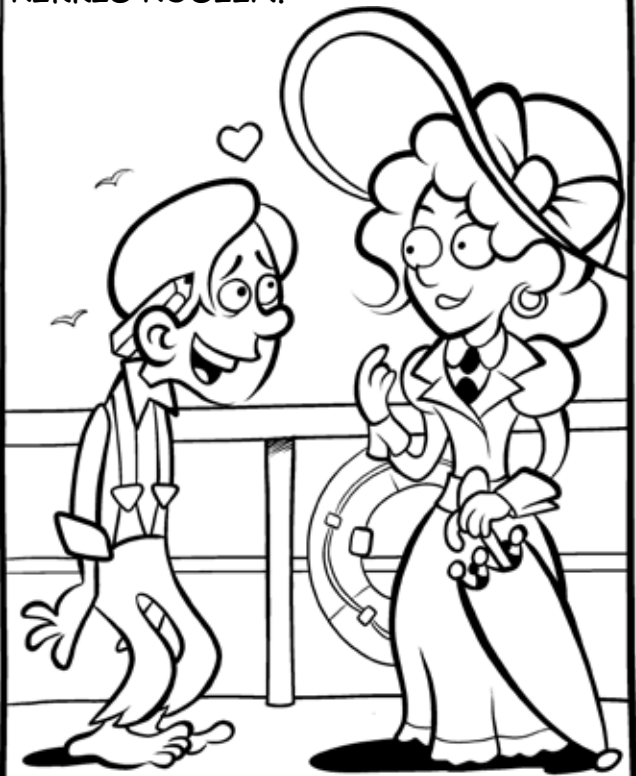

DE SON ŠATTAI OVTTAS IEŽAS OLBMÁ OAPPÁIN.

JAMES CAMERONA TITANIC

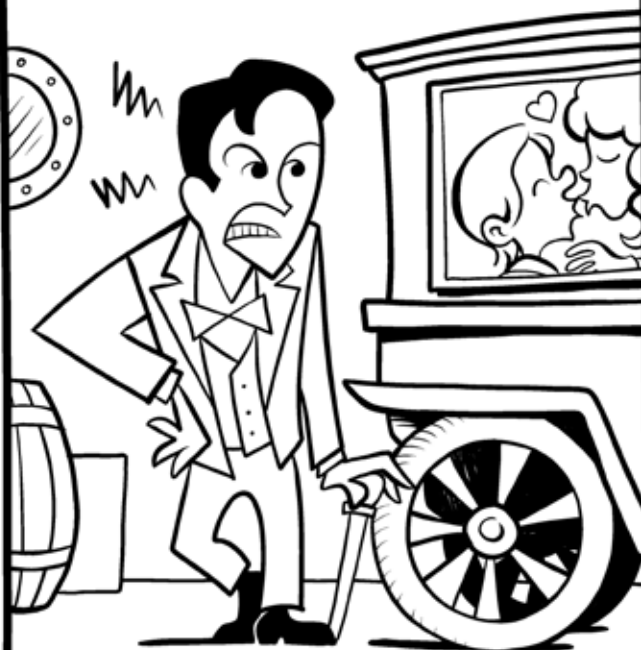

GEAFES DAIDDAR JACK VUOITA
DÁMPAMÁTKI FIINNA DÁMPAIN
TITANIC. DOPPE SON GÁVNNADA
RIKKIS ROSIIN.

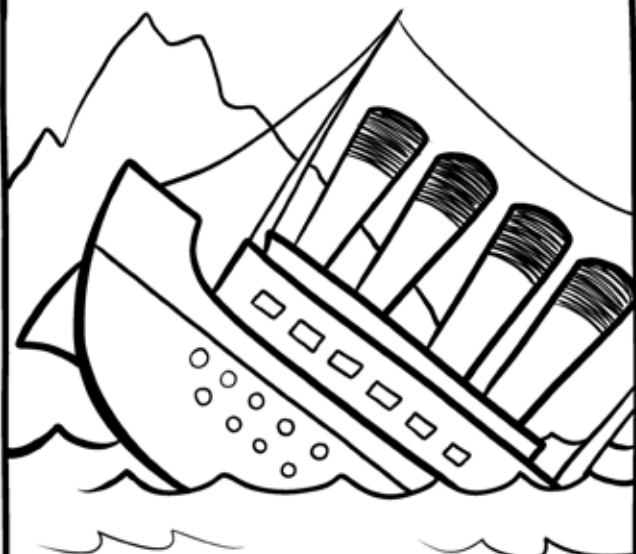
SOAI RÁHKÁSTUVVABA.

MUHTO ROSES LEA JUO IRGI
JA SON II LIIKO AHTE SU
BOAHTTEVAŠ EAMMI LEA NU OLU
OVTTAS GEAFES DÁIDDÁRIIN.

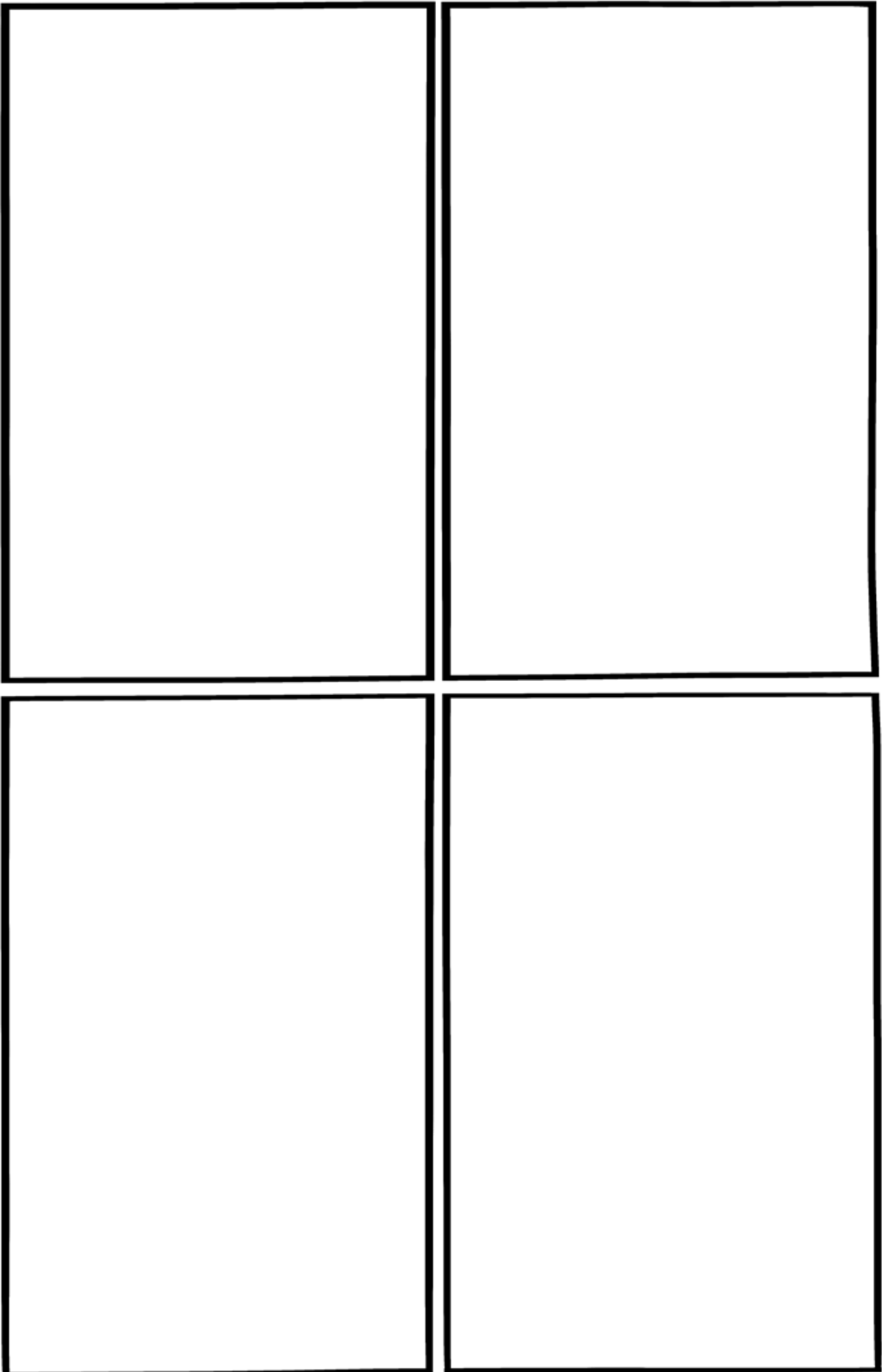

DAT LEA IPMIRDAHTTI.

TITANIC VUODJÁ JIEKNAVÁRI
NJEAIGA JA VUODJU, VAIKKO
JUOHKEHAŠ JÁHKKE AHTE DAT
II LEAN VEJOLAŠ.

DÁMPAMÁTKI NOHKÁ HEAJUT
BUOHKAIDE, (ERENOAMÁŽIT
JACKII).

STRIP-RÁIDDUT

Leat dievva iešguđetlágán tevdnejuvvon govvaráiddut. Visot dás lohkat lea várra máđoheapme. Okta dain dábáleamos ja bivnnuheamos govvaráidduin leat strip-ráiddut. Daid gávdná iditbláđis. Strip-ráidu lea guhkolaš, seakkes gurgadas mas leat moadde ruvttá. Sátne strip boahtá eangalasielas ja mearkkaša ge guhkes seakkes binná. Strip-ráiddut leat gávdnon guhká. Dán áiggi leat eanas strip-ráiddut čielga humor-ráiddut, muhto oktii lei strip-ráidduin seamma doaimma dego dálá tv-prográmmain. Lei juoga buohkaide; gelddolaš ráiddut, románttalaš ráiddut, suohtas ráiddut jnv. Aviissain strip-ráiddut šadde duođain bivnnuhat, dál dat olahedje olu lohkkiiid juohke beaivvi. Olbmot lohke iežas jiellatráidduid juohke iđida ja ságastalle daid birra veagain ja olbmáiguin seamma ládje dego mii dahkat dálá tv-prográmmaid birra. Geavai vel nu ahte olbmot válljejedje aviissa dan vuođul makkár govvaráiddut das ledje.

Váddáseamos strip-ráidduin lea hápmi, ráddjejuvvon sadji bidjá alla gáibádusaid govvaráidodahkkái ja lea buorre hástalus.

--	--	--

Leat guokte sierralágán strip-ráidomáallet bagadusa loahpas, okta mas leat golbma ruvttá ja nubbi mas leat njeallje.

--	--	--	--

RÁHKAT GOVVA- RÁIDOFIGUVRRA

LIHKUSTUVVAN PERSOVNNALAŠVUOHTA

Buorit muitalusat jođihuvvot ovddusguvlui muitalusa persovnnain.

Sin persovnnalašvuodát ja beroštumit váikkuhit dasa got sin reagerejit iešguđetlágán dilálašvuodain. Bivnuhis ráidofiguvrain lea dávjá garra ja čielga persovnnalašvuohta mii mearrida got sii láhttejit go ođđa mearráduusat dehe hástalusat dustejit.

Buorre ovdamearka lea belgialaš Hergé, dehe Geroge Remi mii lei su albma namma, Tintin. Tintin riegá-dii 1929:s ja lea de boarrásit go sihke Vulle Vuoljaš ja Fantomen. Tintina persovnnalašvuohta lea oalle láivvas daid iežá ivdnás oalgefiguvrain suktii. Govvaráidu jođihuvvo ovddusguvlui Tintina roahkkatvuodain ja veahkkásvuodain. Vaikko ráhkaduvvo badjel 20 álbuma Tintina birra dattege diehtit oba unnán su ja su duogáža birra, mii eat oba dieđege mii su goargu lea. Tintina dáfus lea dat govvaráiddu stuorravuohta, lea álkit nuorra lohkkiide identifiseret iežas sárgárin.

BIHTTÁ:

Siđa ohppiid válljet figuvrra omd. govvaráiddus, girjijis, filmmas dehe tv-spealus ja čilget sin iešvuodaid.

Ovdamearka

Vulle Vuoljaš lea dávjá eahpelihkku. Son suhtá álkit, erenoamážit Biettiide. Vaikko liiko sidjiide hui olu.

Nalle-Máijá lea Bamse boarráseamos nieida. Son liiko valáštallamii ja lea oba duostil. Son lea Bamse áidna mánná gii šaddá gievrat go borrá bajánhonnega, vaikko sus šaddá čovji bávččas golbma beaivvi maŋnel.

Hánes-eahki ráhkista ruđaid. Son lea máilmmi riggáseamos vuoljaš ja geahččala olles áiggi gávdnat ođđa vugiid got dine ruđaid. Vaikko sus lea eanet ruhta go maid nagoda golahit de son lea hui hánis ja seastá olu.

ÁIDI LEA OBA ALLAT.
MII EATRIEKTA OAINNE MII
DAN DUOHKEN LEA.

FÁHKKESTAGA BOAHTÁ SOAMIS
VÁCCI NUPPE BEALDE ÁIDDI.
MII O AidNIT BEARE OASÁŽA DAN
OLBMOS.

GÁIBIDUVVOJIT
BEARE MOADDE
DETÁLLJA VAI
EATNASAT GALGET
O AidNIT GII DAT
ČIEHKÁDA ÁIDDI
DUOHKEN.

DÁL LEA SOAMES IEŽÁ ÁIDDI
DUOHKEN. O AidNIBEHTETGO GII
DAT LEA? OAZŽUBEHTET
GUIGOSA: DAT II LEAT GONAGAS.

DÁN FISKES VEAGA GAL VISSÁT DOVDABEHTET.
SII LEAT BUORIT OVDAMEARKKAT FIGURHÁMIIN MAT
LEAT LIHKOSTUVVAN. VISOT TV-RÁIDDU FIGUVRRAID LEA
ÁLKI DOVDAT GÁLLUS BAJÁS.

MUHTUMIN LEAT BEARE SMÁVVA
DETÁLLJAT MAT EARUHIT SIN.

Go bargá tevdnejuvvon figuvrraiguin lea dehálaš addit figuvrraidasat mihtilmas hámi, biktasiid dehe iežá erenoamáš dovdomearkkaid. Mii hal háliidit ahte lohkket galget jođánit dovdat min figuvrraid ja earuhit sin.

Mánnga klassihkalaš ráidofiguvrra lea álkit dovdat vaikko oaidná beare sin suoivvanasaid.

Čuovvovaš siiddus leat moadde figur-ovdamearkka mat muittuhit daid maid eske oinniimet ceaggát áiddi duohken.

BIHTTÁ:

1. Siđa ohppiid ságastallat govaid birra mat leat čuovvovaš siiddus. Galle figuvrra oahppit dovdet?
2. Sáhttet go oahppit fuobmát lasi ovdamearkkaid populárákultuvrra mihtilmas figuvrrain. Siđa sin sárgut daid báhpárij ja oaidnit jus sin olbmát sáhttet árvidit geat dat leat.

MII LEA GII & GII LEA MII

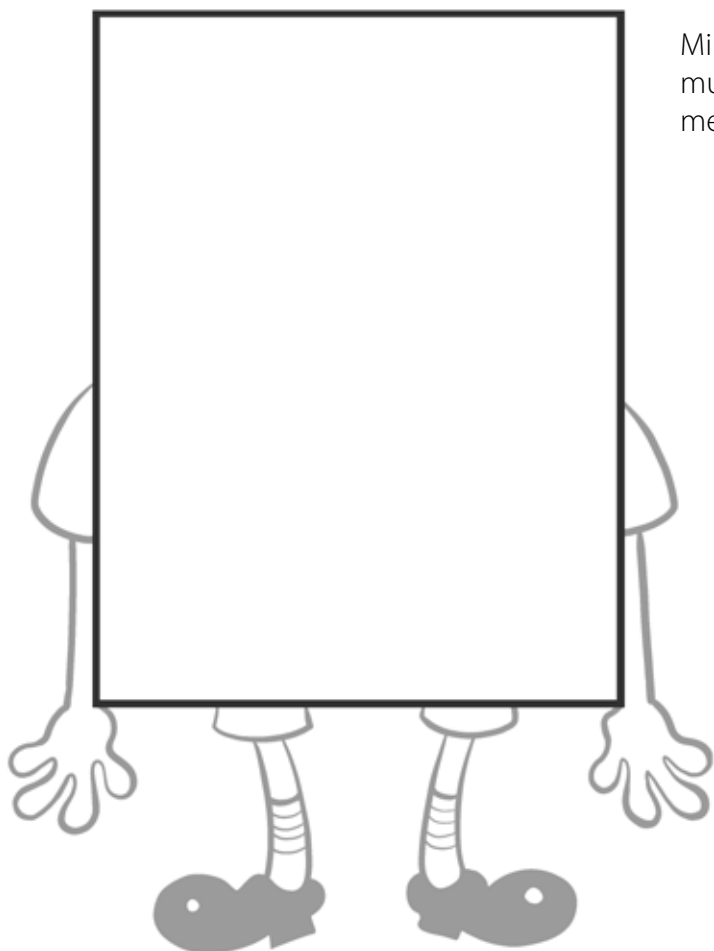
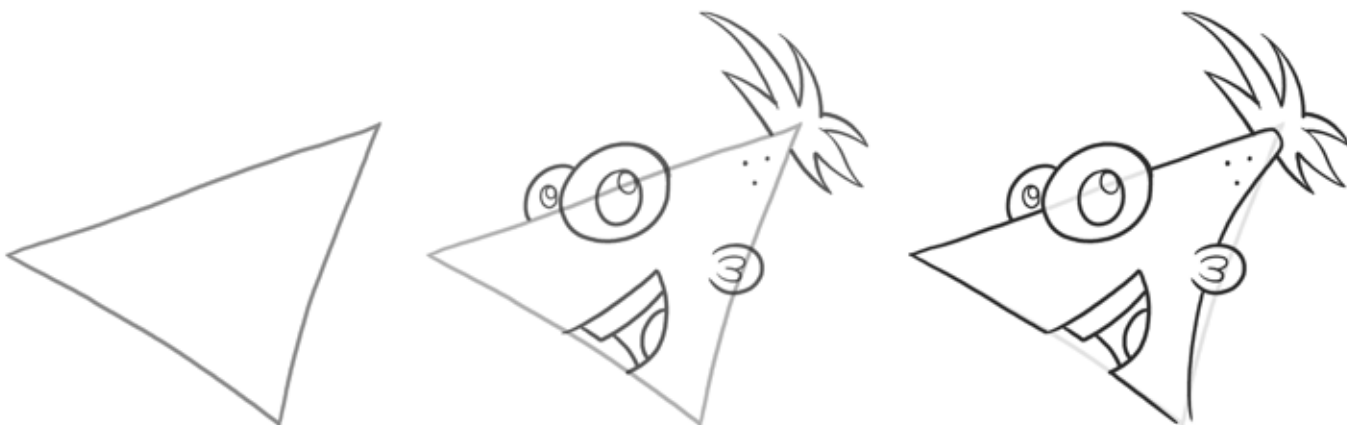
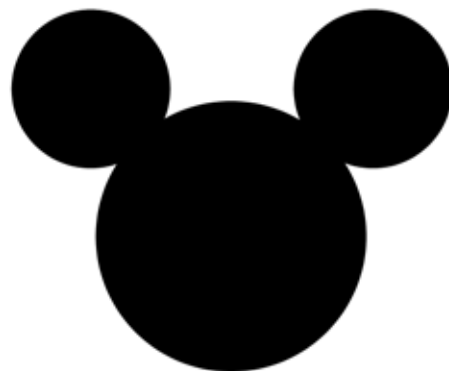

VÁSTÁDUSAID GÁVNNAT 51. SIIDDUS!

© Disney

GEOMETRALAŠ HÁMIT

Atnit geometralaš hámiid vuolggasadjin lea buorre vuohki addit ráidofiguuraidasat ereliiggánis hámiid. Dát lea dábálaš goansta man tevdnejeaddjit leat geavtán guhkes áiggi

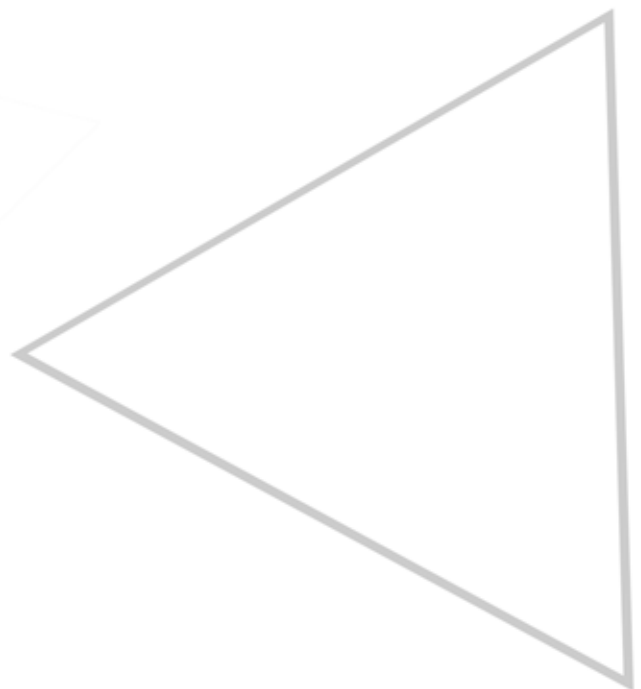
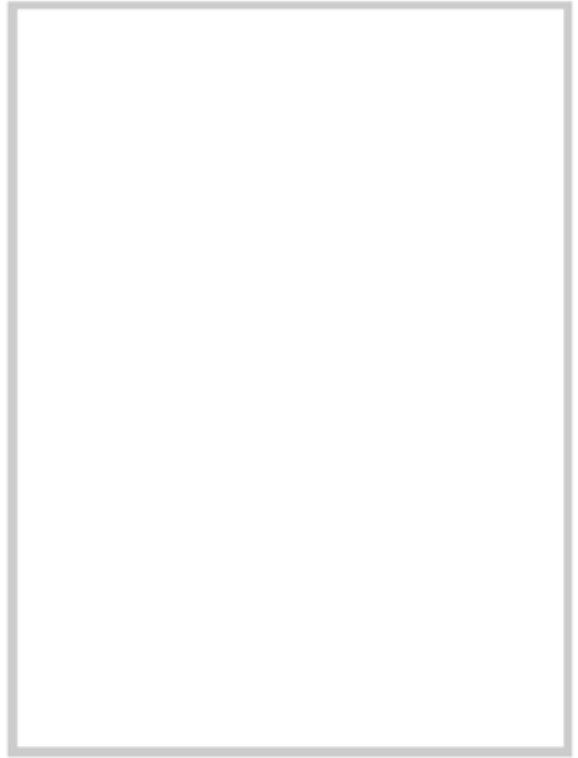
Mihkkal Sáhpán lea buot dovdoseamos ovdamearka muhto leat dievva ođđaáigásaš figuurat mat leat hábmejuvvon iešguđetlágán geometralaš hámiiguin.

Gávdno vel bivnnuhis figuura mas lea seamma hápmi dego Amerihká spábbačiekčanspáppas.

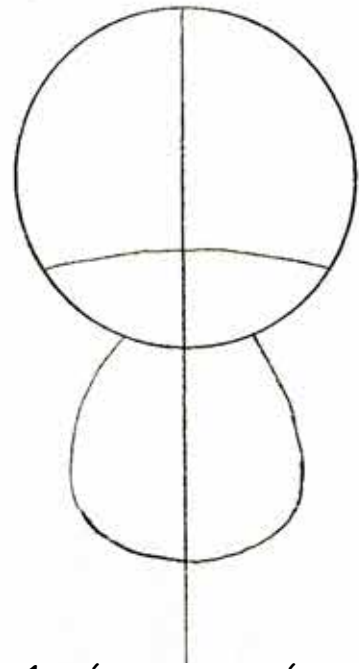
BIHTTÁ:

Daga ráidofiguorraidat daiguin hámiiguin.
Válljet ieš jus dagat ámadajuid dehe olles figuvrraid.

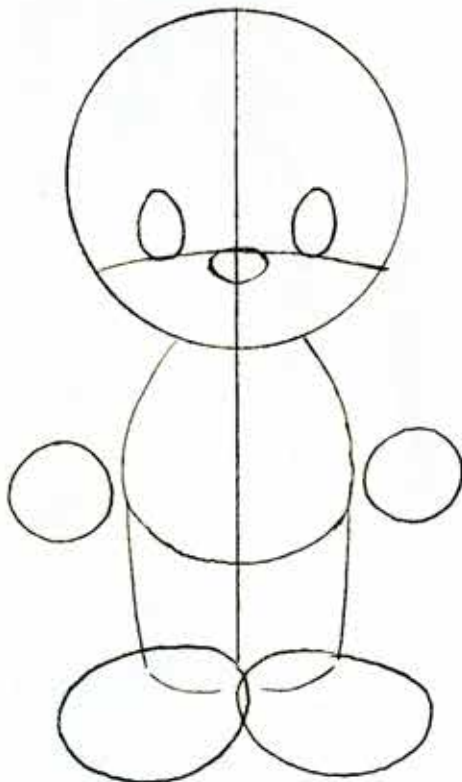

SÁRGGU BAMSE LÁVKKIIGUIN

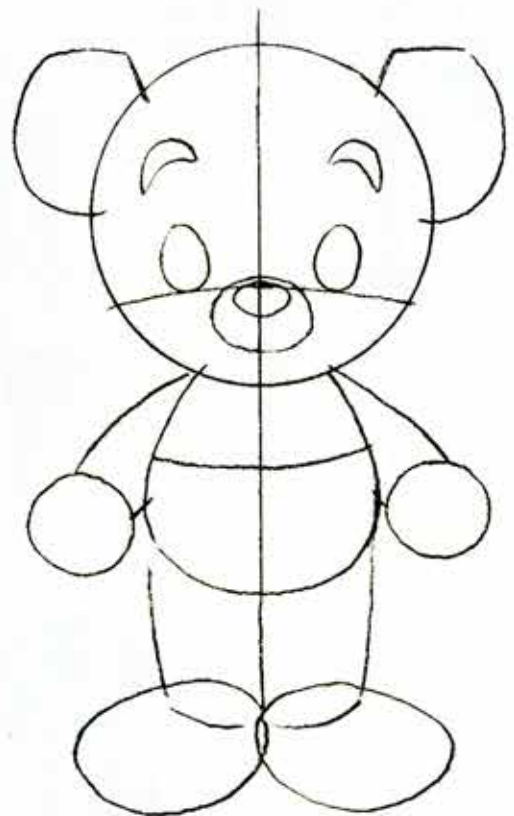
DÁS OAHPAT GOT SÁRGU BAMSE. NU GO
OAINNÁT DE LEA BAMSE SÁRGOJUVVON
RIEGGÁIGUIN JA JORBA HÁMIIGUIN.
ČUOVO LÁVKKIID 1-6

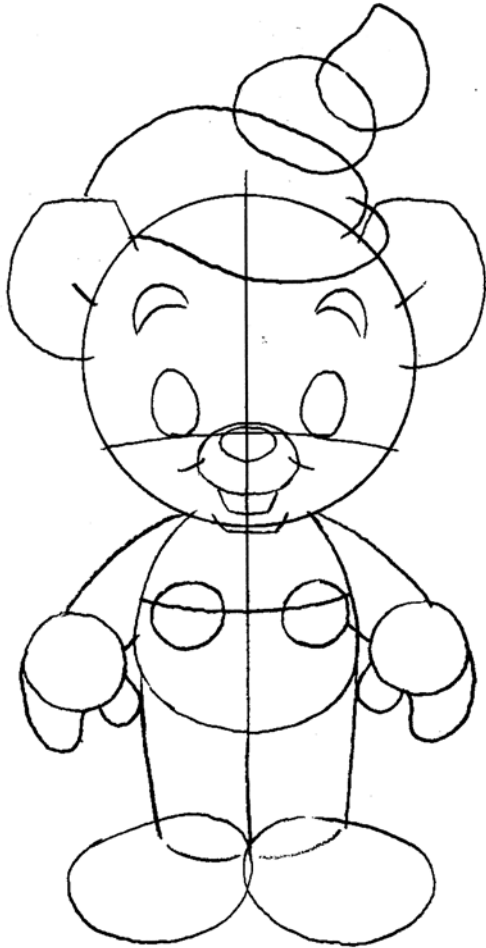
1. SÁRGGU RIEGGÁ JA
OVALA. DÁT ŠADDET BAMSE GORUT
JA OAIVI. SÁRGGU RUOSSA NJUOLGA
BADJEL. RUOSSA LINJJÁT
ÁLKIDAHTTET ČALMMIID
SÁRGUMA JA VAI IEŽÁ DETÁLLJAT
ŠADDET NJUOLGA SADJÁI.

2. SÁRGGU OVALAID MAT ŠADDET
BAMSE GIEÐAT JA JUOLGGIT.

3. SÁRGGU GIEÐAID JA BELJIID.

4. SÁRGGU OVALAID MAT ŠADDET
BAMSE GAHPİRIN

5. SÁRGGU EANET DETÁLJAID

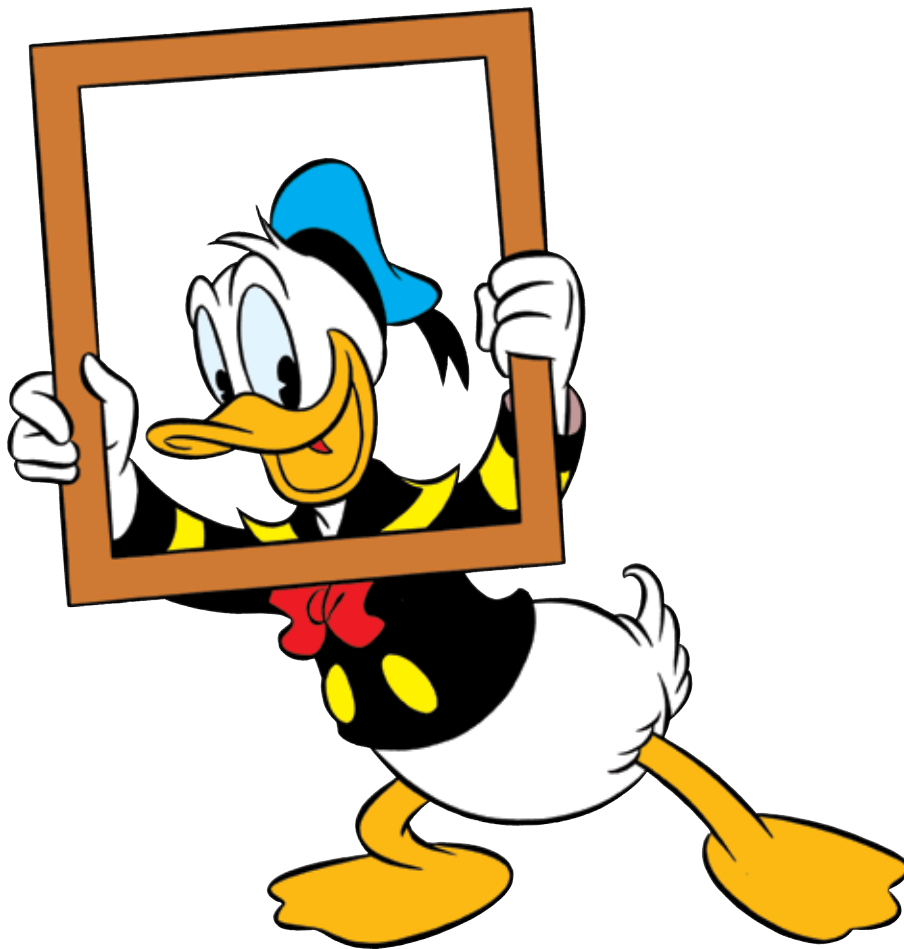
6. DÁL LEA BAMSE VÁLMMAS.
JURDDAŠ, MAĐI EANET
HÁRJEHALAT JA
SÁRGGUT HÁRJEHUS-LÁVKKIID
DAĐI ÁLKIBUT ŠADDÁ.

GÁVNNA VUOJAŽAT

BIHTTÁ:

Vuojašgávpogis orrut mánggalágan persovnnat. Eatnasat sis leat eallibat. Doppe leat beatnagat, spiinnit, čuotnjáгат, sáhpánat ja ollu iežát nai. Eatnasat Vuojašgávpotlaččain geaid birra mii lohkat leat goit vuojažat. Vulle Vuojaš, Silbon, Biettet, Hánes-eahki leat beare moaddásat. Makkár hápmi lea du jjiellat-vuojažis? Dehe, makkár hápmi jáhkát dus livččii jus livččet vuojaš Vuojašgávpogis? Váldde soames dain sárgosiin mat leat mielddusin ja daga persovnnalaš vuojažat!

Ovdal álggát bihtáin lea buorre jurddašit mii dat lea erenoamáš vuojažiinnát. Vuovttat, čalbmeláset, erenoamáš jjiellatbiktasat sáhttet leahkit buorit dovdomearkkat. Ane du iežas iešvuodaid ja hámi vuolggasadjin ja divtte fantasija golggiidit!

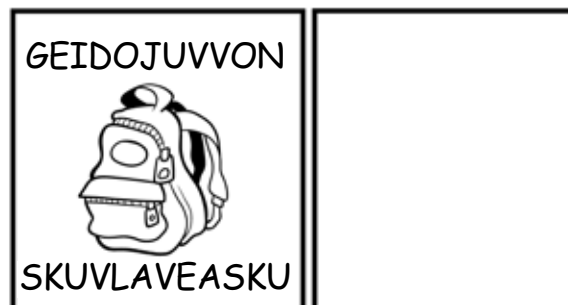
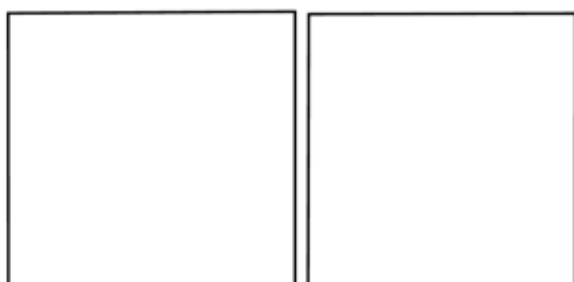
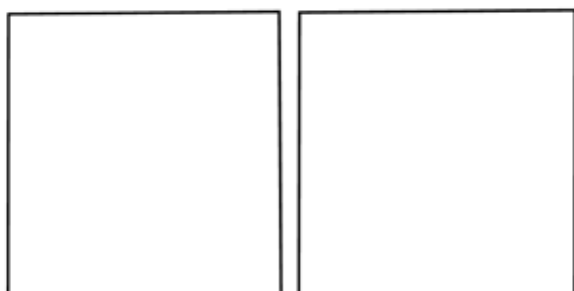

DAGA GOVVA- RÁIDDUIDAT

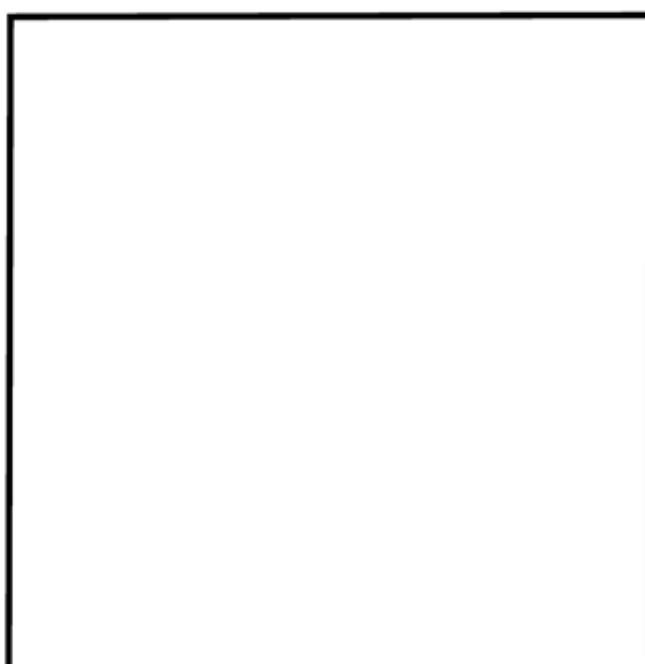
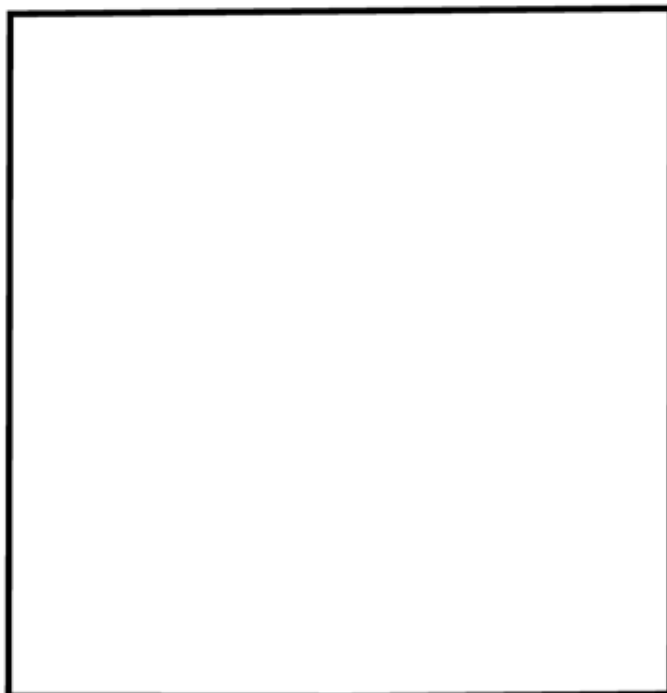
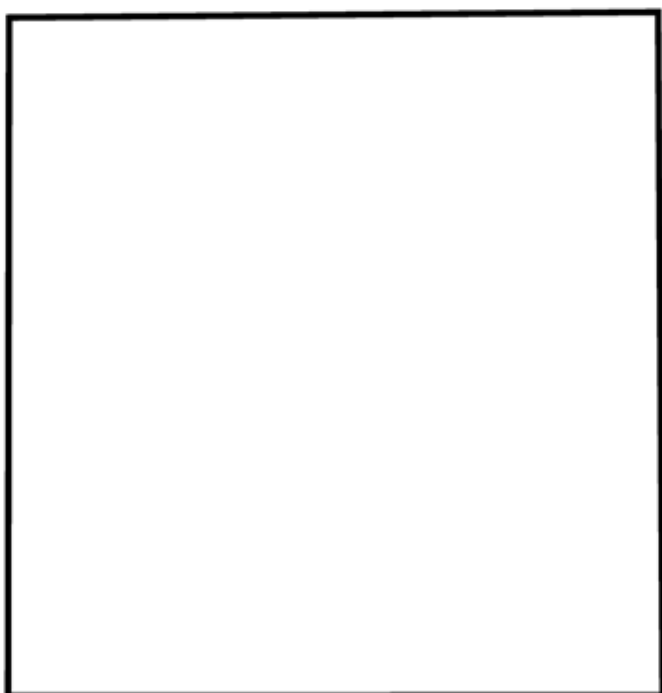
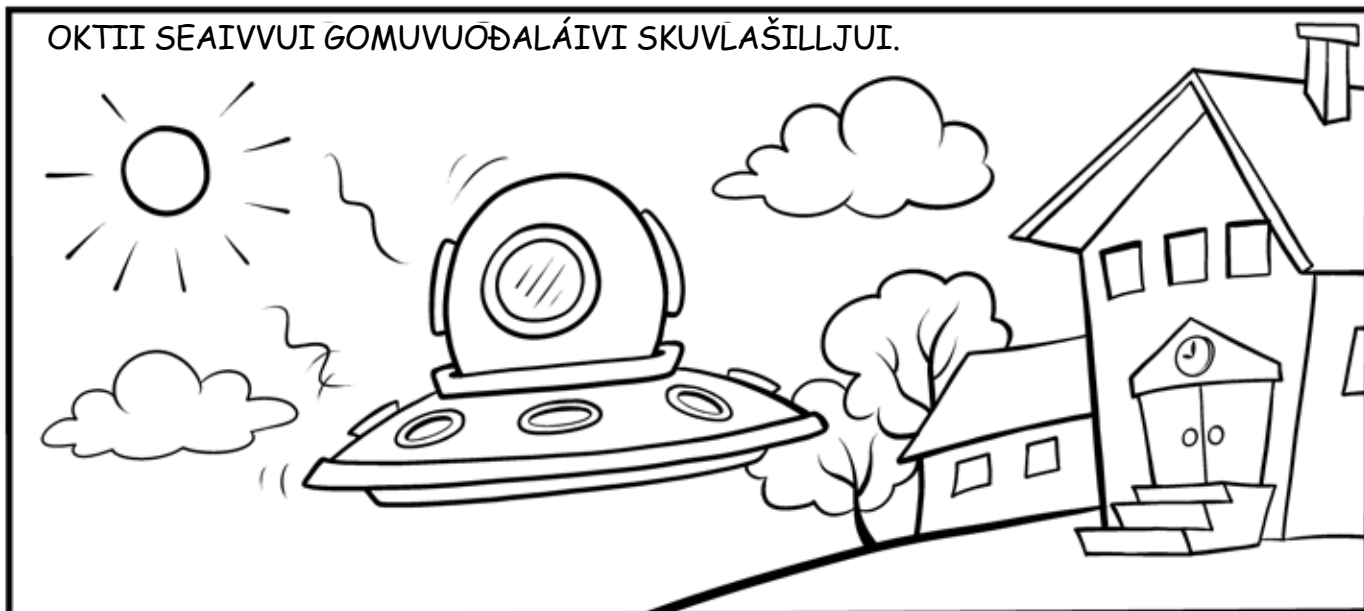
ÁLGGAHANVEAHKI

BIHTTÁ:

Muhtumin lea váttis beassat álgui. De sáhttet čuovvovaš siiddut leahkit buorre bihttá mainna álgit. Dás lea juo vuosstas ruvttá mii ovdanbuktá mitalusa dehe govvaráiddu nama. Divtte ohppiid joatkit mitalusa ja dahkat govvaráidduideaset, geavtte fal eanet siidduid jus lea dárbu.

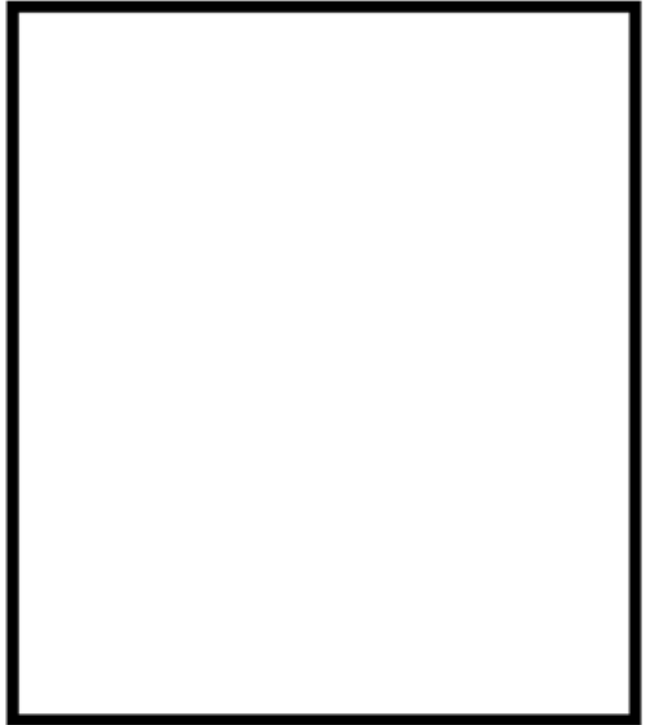
OKTII SEAIVVUI GOMUVUOĐALÁIVI SKUVLAŠILLJUI.

GEIDOJUVVON

SKUVLAVEASKU

BAMSERÁIDON

BIHTTÁ:

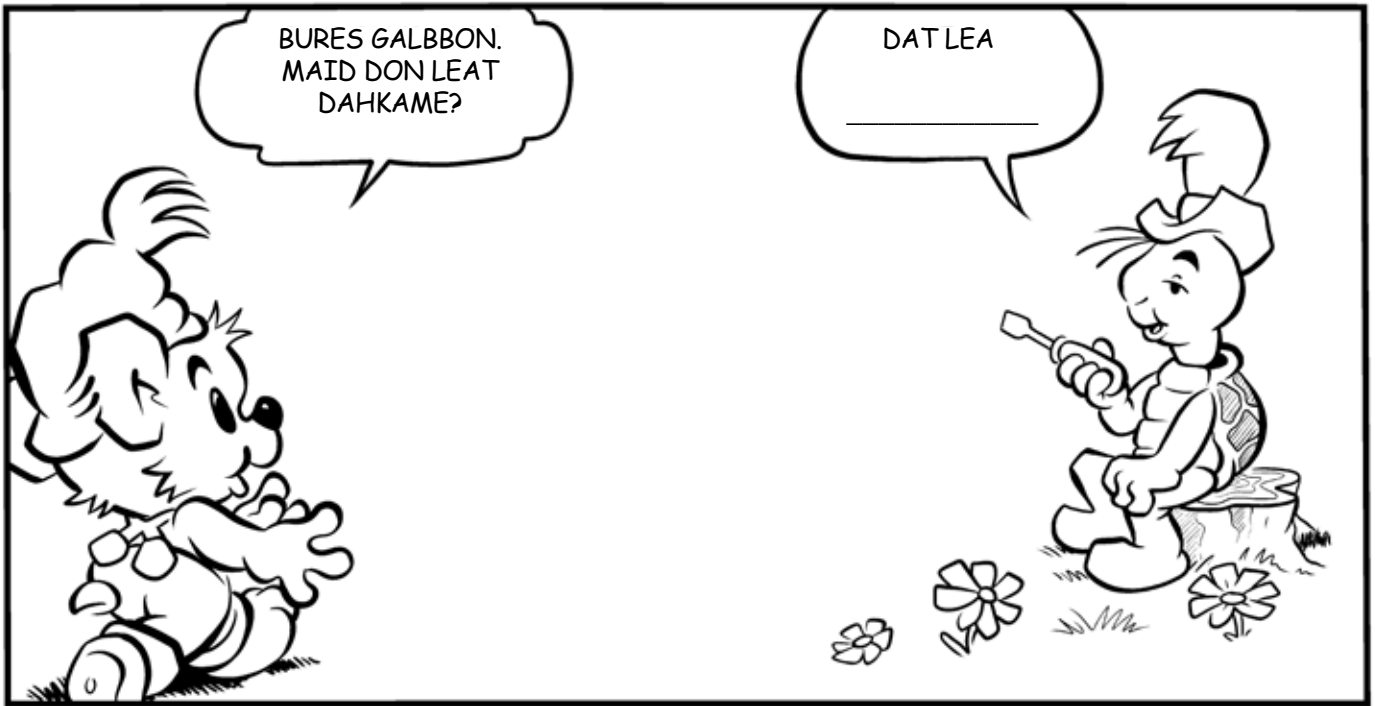
Bamseaviisa lea almmuhuvvon eanet go 40 jagi ja lea ain okta Ruota bivnuheamos ráidoaviissain. Rune Andréássoná siivvošgievra bierdna lea guoimmuhan mánnga buolvva máná, ii beare Ruotas muhto nai Suomas, Norggas, Dánmárkkus, Polskkas ja Ruoššas.

Siidomálliin, mii lea mielddusin, ožžot oahppit vejolašvuoda dahkat govvaráidduideaset Bamsiin ja Galbboniin.

Figuvrrat ja dialoga oasis leat juo sajis muhto muhtin dehálaš biena váilo. Maid goit Galbbon lea hutkan? Ja mii geavvá go Bamse deaddila náppá?

Movttiidahte fal ohppiid sárgut duogážiid ja ivdnet govvaráiddu.

FOTORÁIDDUT JA COLLAGE

BIHTTÁ:

Jus oahppit sáhttet geavtit dihtora mas lea govahábmenprográmma, scanner ja juoga mainna govvet (iPad, telefovnna dehe "dábálaš" kámerat) de sáhttet geahččalit ovtastit tevdnemiid fotografijaiguin.

Jus eai leat tehnikkalaš reaidut sáhttá dahkat fysalaš collage ja ohcat govaid aviissain, katalogain jnv.

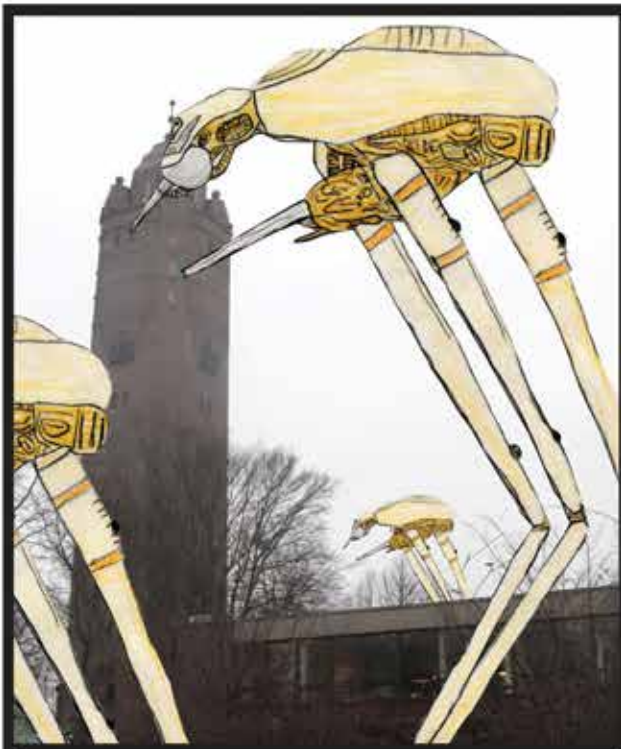
Dát hárbjehus soahpá bures joavkobargun gos oasseváldit juhket proseassa sierra bargobihtáid.

Stuora ovdamunni fotografijaiguin bargat lea ahte nu oázžu maid sin searvat geat eai liiko tevdnemii. Teknika ja ođđa vuohki bargat govaiguin ja muitalemiin lávejit boktit olu somás ideaid ja fuomášumiid. Sáhttá ovdamearkka dihte bidjat tevdnejuvvon figuvrraid fotografijamáilbmái dehe diktit ohppiid deaivvadit sin iežas hutkosiid.

TRELLEBORGA LOAHPPA

GOVVA: KIM & ROBIN
BORGESKOLA OAHPPIT
TRELLEBORGAS 2011

IMAŠLAŠ VÁRÁLAŠ SKIIPPAT
VÁZZET TRELLEBORGA ČAĀA.

SEAMMÁS LEAT NEALGE ZOMBIET
BALDIME OLBMUID GUOVDDÁŽIS.

MILITEARA GOHČČOJUUVVO SUDDJET
ÁLBMOGA.

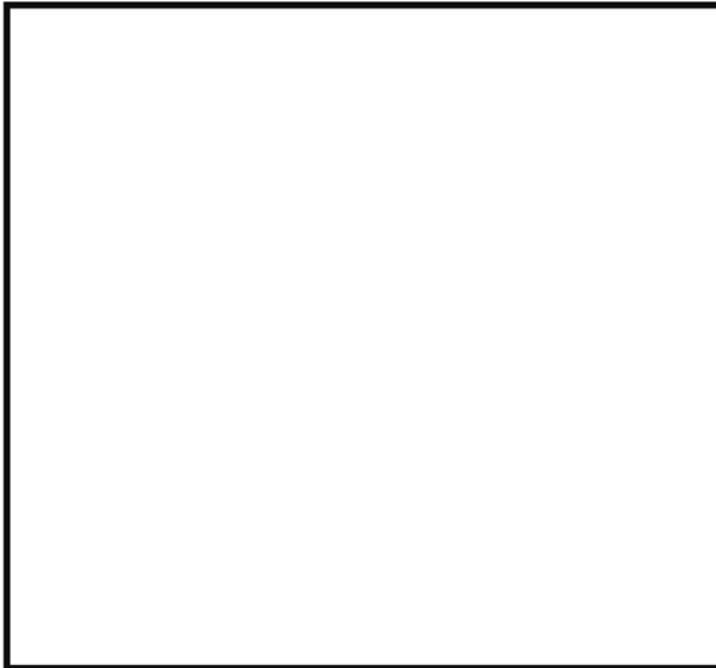
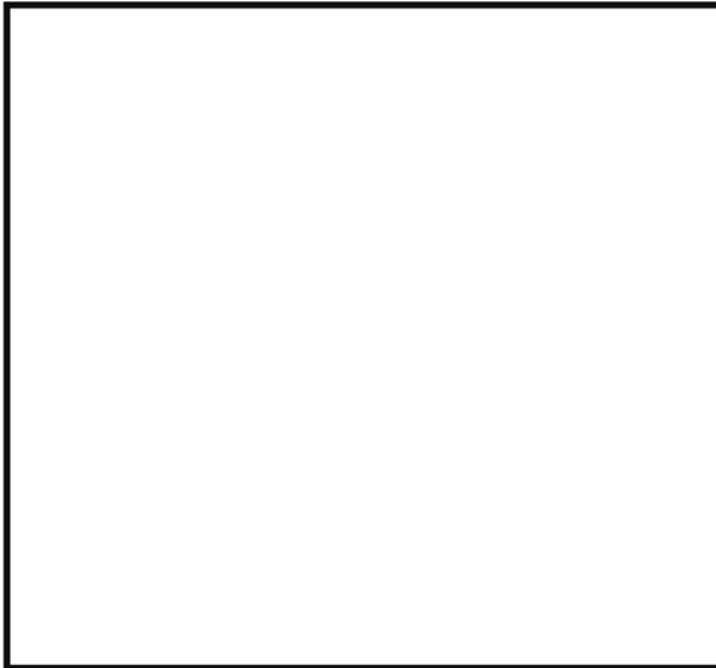
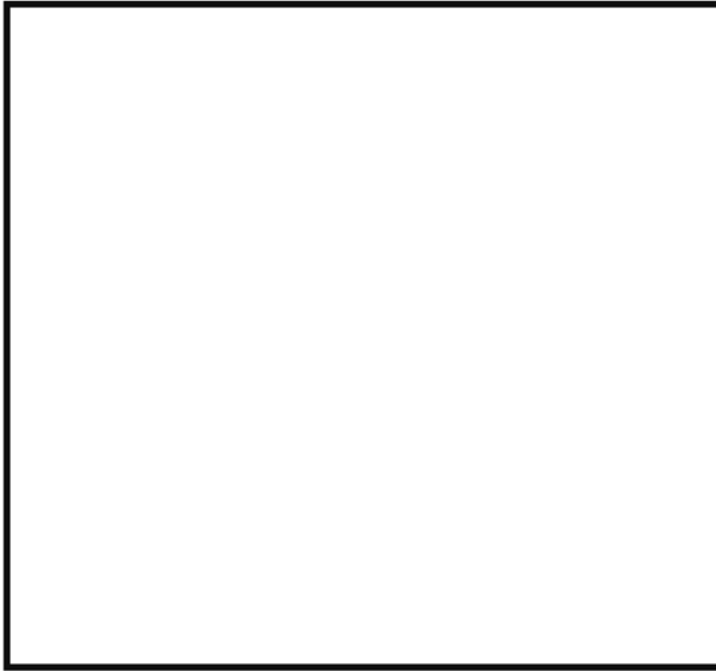

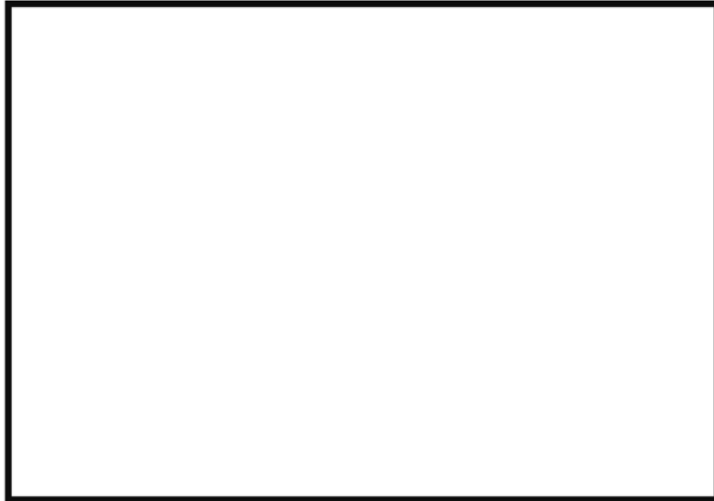
JEARALDAT LEA JUS SII GERGET BOAHTIT.

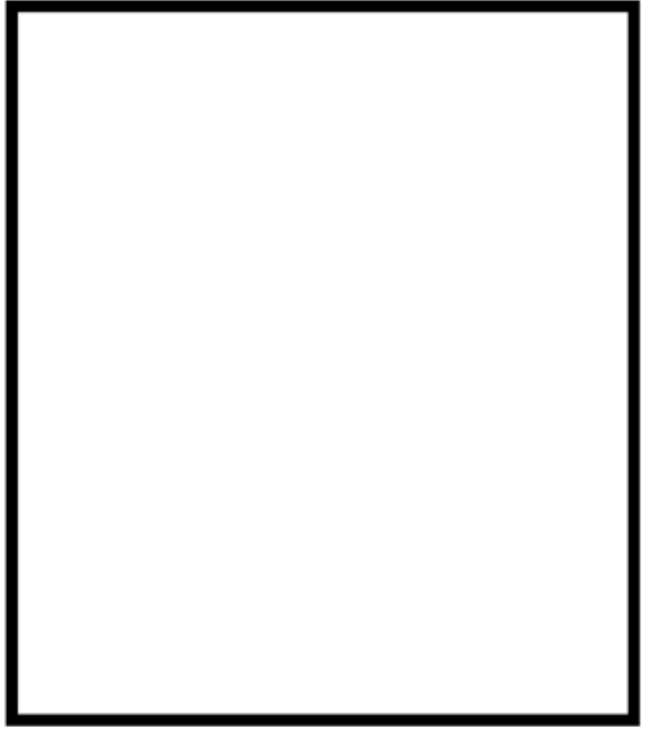
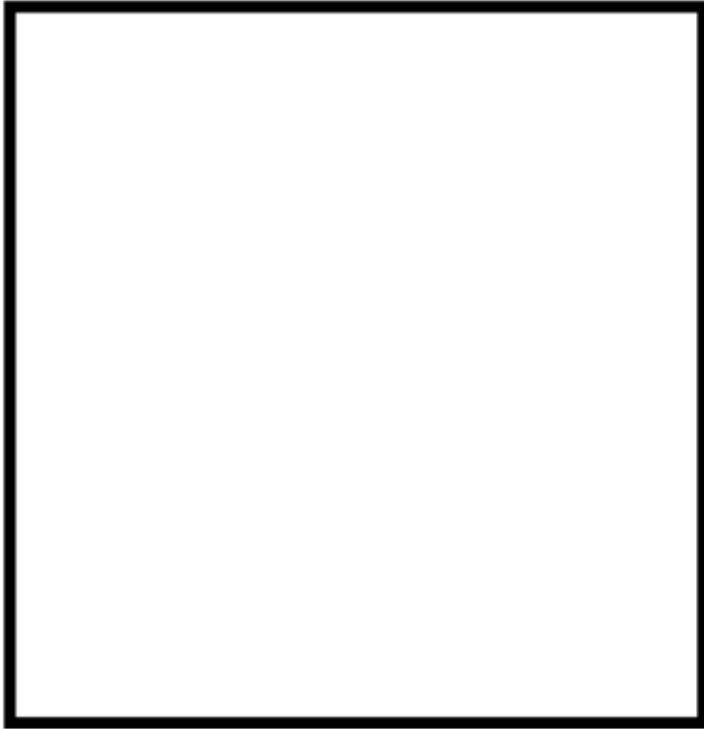

DAHKKON BARGOBÁJIS JIMMY WALLINIIN ČAKČAT/DÁLVET 2010-2011

SIIDOMÁLLET

VÁSTÁDUSAT

MII LEA GII JA MII LEA GII?

1. Minni Sáhpán 2. Unna Reanggaš 3. Guhkesruoida 4. Okta Biettiin 5. Alexander Lukas
6. Hutkás Biehtár 7. Bierdnabojá 8. Mihkkal Sáhpán 9. Hánes-eahki 10. Vulle Vuojáš 11. Klasse Heasta
12. Knase Vuojáš 13. Čáhppes Biera

Serier i Undervisningen lea guhkálmás áŋgiruššan loktet Ruota skuvlamánáid lohkanmovtta ja buoridit sin lohkanipmárdusa. Skuvllat ja pedagogalaš doaimmat ožžot oahpponeavvuid mat leat nuvttá oahpahead-djibagadusat (oahpaheddjiin oahpaheddjiide), govvaráidoneavvuid buvttadanhaddái ja lágidemiid nugo bargobájiid ja galledemiid govvaráidodahkkiiguin. Prošeakta jođihuvvo Egmont Publishingis ovttasbargguin earret earáin Läsrörelsen, Seriefrämjandet ja Apart förlag. Loga eanet Serieundervisningen.se.

